

Bir huzur, bir perde; zikir ve cezbe

Selman Bey: “1- Zikir ne demektir? Allah’ın adını anmak neden önemlidir? 2- Cezbe hali nedir? Cezbe hali kimlerde görülür? Cezbe halinde olmak için neler yapılır? Cezbe hali bir fazilet midir? Allah’tan kula bir ihsanla mı olur?”

Kalplerin Huzuru Zikirdedir

Zikir Allah’ın adını anmaktır. Her işimizde ve hayatımızın her anında Allah’tan geldiğimizi ve Allah’a döneceğimizi unutmamaktır. Varlıkların diliyle Allah’ı bulmak ve Allah’ın adını dilinden düşürmemektir. Allah’ın adını anmak Kur’ân’ın emridir.

Allah’ın adını dilinden düşürmeyen ve Allah’ın ahlâkını mümkün merteye yaşamaya gayret eden kimse Allah tarafından anılır. Nitekim Kur’ân buyuruyor ki: “Beni zikredin ki, Ben de sizi rahmetimle anayım. Ve Bana şükredin. Sakın nankörlük etmeyin.”¹

Bir diğer âyette ise Cenâb-ı Hak, Allah’ın zikrinin iman edenlerin kalplerine huzur verdiğini bildirir: “Onlar iman eden ve kalpleri Allah’ın zikriyle huzur bulan kimselerdir. Haberiniz olsun ki, kalpler ancak Allah’ın zikriyle huzura kavuşur.”²

Allah’ın adı hayatımızla o kadar iç içedir ki, biz -maazallah- inkâr ve küfürle O’ndan uzaklaşsak bile, O’nun bir göz açıp kapama süresi kadar bizden ayrılmasını düşünmek, mahv u perişan olmamızla eş değerdir. Allah’ın isimleri bir an kâinattan ellerini çekseler, kâinat o an ademe, yani yokluğa dökülür.³

Kur’ân Allah’ın İsimlerini Zikretmemizi İster

Hemen her âyetinde Allah’ın isimlerini zikreden Kur’ân, Allah’ın isimlerinin kulları tarafından bilinmesini ve zikredilmesini ister. Kur’ân nazarında, Allah’ın adı mukaddestir ve yücedir.⁴ Rabb’ül-Azîm olan Cenâb-ı Hak, isminin tesbih edilmesini⁵, sabah-akşam anılmasını⁶, okumaya kendi ismiyle başlanmasını emreder.⁷ Kur’ân, kurbanlık hayvanları keserken⁸, hayvanları boğazlarken⁹ Allah’ın isminin anılmasını ister. Evlerde ve ibadet yerlerinde Allah’ın ismi anılmalıdır¹⁰. Hazret-i Nuh (as), gemisinin Allah’ın ismiyle yürüyüp, Allah’ın ismiyle durduğunu bildirmiştir.¹¹ Tüm hayırlı işlere O’nun ismiyle başlanır ve O’nun ismiyle bitirilir.¹² O’nun ismi

zikredilmeden başlanan işler hayırla sonuçlanmaz.13

Günümüzde 'Allah'ı çok zikretme' fiili aklın ve kalbin ortak bir eylemi olarak, Risale-i Nur'u çok okumak suretiyle gerçekleşebiliyor.

Cezbe Hali Bir Fazilet Değil; Bir Perdedir

Cezbe, sözlükte ruhun coşkunluk ve heyecan hali, ruhun kendinden geçme hâli, aklın baştan gitmesi, iradenin elden gitmesi, insan davranışlarına akıldan ve iradeden çok duyguların ve coşkunun hâkim olması ifadeleriyle tanımlanmıştır.

Aklın ve iradenin baştan gitmesi aslında makbul bir yol ve tarz değildir. Bir fazilet değildir. Olsa olsa, eğer bir makam zannedilirse, hakka ve hakikate ulaşmaya bir perdedir.

Şu kadar var ki, akıl ve irade eğer Allah aşkından dolayı elden giderse, insan bu durumda yaptığı hatalardan muaf olabilir.

Tasavvufta Allah sevgisi ile kendinden geçmeye ve vecd haline cezbe denmiştir. Ve bu hal manevî inkişaf, yükselişler ve feyizler için önemli bir işaret sayılmıştır.

Fakat Allah aşkı yerine, başka bir şeyin aşkı akli ve iradeyi elden alırsa insan bundan mes'uldür.

Cezbe hâli ruhta meydana gelen bir coşkunluk ve aşkınlık halidir. Manevî mertebeler kaydeden ruhun bazı mertebelerde kendinden geçmesi ve vecd haline girmesi demektir. Aslında bir zaaftır. İnsanın, girdiği mertebelerin mahiyetini ve hakikatini hissediş, fakat akli ile ve iradesi ile ihata edemeyiş cezbe halini tetikler. Maksat değildir. Hedef değildir. Gaye değildir. Amaç değildir. Ruhun bazı hallerden ve mertebelerden geçerken akli ile ve iradesiyle çözüp çıkamadığı ve kimi zaman boğulduğu bir haldir.

Cezbe halinde olmak için insanın bir şey yapması gerekmez. Çünkü bu hal bir makam ve mertebe değildir. Bilâkis insanı bazen şeriatın ve imanın dışına da atabilen tehlikeleri taşıyabiliyor. Cezbenin zevkinden zarar görmemek için Üstad Bedüzzaman'ın ifadesiyle, insanın şeriatın kural ve hükümlerini ve imanın asıllarını rehber tutması şarttır.14

Dipnotlar:

- 1- Bakara Sûresi: 152. 2- Ra'd Sûresi: 28.
- 3- Lem'alar, s. 337. 4- Rahmân Sûresi, 55/78.
- 5- Vâkıa Sûresi, 56/74; Hakka Sûresi, 69/52.

- 6- İnsan Sûresi, 76/25. 7- Alak Sûresi, 96/1.
8- Hacc Sûresi, 22/34. 9- En'am Sûresi, 6/121.
10- Nûr Sûresi, 24/36. 11- Hûd Sûresi, 11/41.
12- Sözler, S. 11. 13- İbn-i Mâce, Sünen, 1/616.
14- Mektûbât, s. 439.